

NÁBOŽENSTVÍ A VÍRA V AKADEMICKÉM SVĚTĚ

METODOLOGIE SOCIÁLNÍCH VĚD SOC 706

Bárta 182467, Kopačka 181965, Čaha 182218

Vyučující: Mgr. Igor Nosál, Ph.D.

Datum odevzdání: 28.11.2005

Fakulta sociálních studií MU, 2005/2006

Vedoucí týmu: Daniel Bárta, učo: 182467, email: enemy@mail.muni.cz

Členové týmu: Pavel Kopačka, učo: 181965, email: 181965@mail.muni.cz
Stanislav Caha, učo: 182218, email: bystrahyena@ji.cz

Téma výzkumu:

Náboženství a víra v akademickém světě

Výzkumný problém:

Srovnání přístupu k víře v Boha mezi akademiky přírodních a společenských věd.

Hypotéza:

Mezi lidmi zabývajícími se přírodními vědami bude více věřících nebo lidí připouštějících existenci boží. V toleranci vůči náboženskému vyznání nebo víře zde nebude žádný rozdíl.

Zdůvodnění výběru tématu:

Víra nebo příslušnost k nějaké církvi nemá se vzděláním a intelektem nic společného. Zajímá nás, zdali jsou lidé a intelektuálové zvláště ovlivňováni nějakými předsudky. Máme za to, že věřit i nevěřit v boha jsou jen jiné strany stejné mince. Obojí je pro svou nedokazatelnost předsudek. Přivedla nás na to tahle Giddensova věta: „*Mnozí sociologové, kteří studují náboženství, jsou členy nějaké církve. V hloubi srdce jsou možná přesvědčeni o tom, že některé náboženství má blíže k Boží pravdě než jiná. Může však sociolog sladit osobní víru s profesionální objektivitou?*“ (Giddens 2005 str.426) My se ptáme: A může totéž udělat ateista? Zajímá nás přístup vysokoškolské obce a jejich reflexe k náboženským otázkám a ze základních pohledů jejich profesí - vědních oborů.

Účel:

Víra je velice osobní záležitost a není založena na žádných racionálních důvodech. Zrovna tak i ateismus. Je to věc osobního rozhodnutí, které je determinováno různými okolnostmi. Proto není důvod, proč by měl být nějaký nepoměr mezi akademiky různých oborů v záležitostech víry. Je ale možné, že stochastický charakter společenských věd zabraňuje lidem, kteří se jimi zabývají, být věřícími nebo členy některé církve. Vědečtí pracovníci přírodních věd musí respektovat ve svých, i teoretických pracích přírodní zákony. Už v pojmenování objevitel nebo vynálezce je cítit určitá pokora. Je to jakoby nalézat cosi, co existuje nebo funguje bez našeho přičinění, co má určitý řád. Zatímco stochastický charakter např. sociologie může výzkumníka lákat zákony sám vytvářet a až následně je dokazovat. Účelem je tedy komparace světových názorů z hlediska vědního oboru.

Výzkumná jednotka:

Vysokoškolské pedagogové v české republice s výjimkou teologických škol. Bez ohledu na věk, pohlaví i bez ohledu na pozici, jakou na svém působišti zastává.

Výhody: Předpokládaná ochota zúčastnit se tohoto výzkumu. (Sami se zabývají vědou)

Nevýhody: Nemožnost osobního kontaktu se všemi probandy. Pravděpodobně bude použita elektronická pošta.

Výzkumná strategie:

Cílem je vztah mezi vědeckým oborem a náhledem na náboženství a proto užíváme kvantitativní metodologii, kterou zmiňujeme v hypotéze. Studii lze uvažovat také v kontextu trendové studie, která bude odrážet průběh věku, růstu akademického vzdělání, velikostí rodin, pohlaví, příslušnost. Jako cílová skupina se uvažuje 23+, který uvažuje magisterské vysokoškolské vzdělání + začínající vědecký pracovník = doktorand, neomezeně po emeritní pracovníky.

Metoda výzkumu je elektronický dotazník rozesílaný formou pošty, případně formulář webových stránek realizovaný pomocí serveru, který přijímané odpovědi ukládá do databáze. Základní výhodou je nízkorozpočtovost projektu, neboť dobře zvolená komunikace v Internetu zjednodušuje zpracování. Nejvýhodnější je formulář na webových stránkách na systému klient+server, dosahuje však nižší úrovně ověřitelnosti identity respondentů.

Emailová komunikace vyžaduje větší či menší znalost adres dotazovaných a etické nebezpečí spammingu.

Digitální verze formuláře vyžaduje znalost etikety Internetu, programování i způsob práce s databází. Pro přesvědčivý výzkum je nutné testování a vymýcení chyb.

Literatura:

- 1) Giddens A. 2005. *Sociologie* Praha: Argo
- 2) Sekot, A. 1981. *Sociologické problémy náboženství* Praha: Horizont,
- 3) Lužný, D. 1997. *Nová náboženská hnutí* Brno: Masarykova univerzita
- 4) Halík, T. 2004. *Vzýván i nevzýván*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny
- 5) Nešpor, R. 2004. *Jaká víra?*. Praha: Sociologický ústav AV ČR
- 6) Blažek, R., Pokorný, V., Telcová, J. 2002. *Nebezpečí sekt*. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky
- 7) Hamplová, D. 2002. *Náboženství a nadpřirozeno ve společnosti*. Praha: Sociologický ústav AV ČR
- 8) Zeman, J. 2002. *K otázkám filosofie náboženství a přírodovědy*. Hradec Králové: Gaudeamus
- 9) Moreland, J.P., Reynolds, J.M. 2004. *Tříkrát evoluce versus stvoření | Three views on creation and evolution* : Praha, Návrat domů
- 10) Wuthnow, R. 1999. *Christians and Jews and Their Journeys of Faith*. Boston: Beacon Press
- 11) Weber, M. 1998. *Sociologie náboženství*. Praha: Vyšehrad
- 12) Berger, P.L. 1997. *Vzdálená sláva, hledání víry ve věku lehkověrnosti*. Brno: Barrister and Principal
- 13) Polkinghorne J.C. 2005. *Science and Providence* West Conshohocken: Templeton Foundation Press
- 14) Burge T. 2005. *Science and the Bible*. West Conshohocken: Templeton Foundation Press
- 15) Chet Raymo. 1998. *Skeptics and True Believers: The Exhilarating Connection Between Science and Religion*. New York: Walker and Company.

Časopisy:

- 16) Grygar, J., Kučera, V. 1991 „Pro vědce není špatná vizitka věřit v Boha“ *Prostor*, 4: 113-121
- 17) Jelínek, O. 1996. „Ke vztahu vědy a náboženství | Přírodní vědy a náboženství | Nový Areopág“ *Teologické texty*, 7: 24-25
- 18) Hořejší, V. 1999. *Lidové noviny / Příl. Orientace*, 12: 22

Internetové zdroje:

- 19) Templeton J. 2000 *The Humble Approach in Science and Theology*. [on-line] dostupný: (<http://www.templetonpress.org/SirJohn/>) Pdf. 19.11.2005
- 20) Clark T. 1998. *Review of Skeptics and True Believers* [on-line] dostupný : (http://www.infidels.org/library/modern/thomas_clark/skeptics.html) HTML 28.11.2005
- 21) Leyden S.G. Robert Burns and Christianity [on-line] dostupný z: (<http://thecapitalscot.com/pastfeatures/burnschristian.html>) HTML 28.11.2005
- 22) More P.E. 1934 *The sceptical approach to religion* [on-line] dostupný: (<http://www.nyx.net/~jkalb/more/sceptical.html>) HTML 4.11.2005

Klíčový koncept

V našem výzkumné otázce je klíčový konceptem

Akademický pracovník – pracovník univerzity, který pracuje na zvýšení své hodnosti, vyučuje a pracuje na vědeckém výzkumu

Víra v Boha – přesvědčení či pozitivní inklinace k Boží existenci

Náboženská příslušnost – aktivní účast na bohoslužbách,

Vědecký obor – orientace studijního oboru v klasických vědách (humanitní/přírodovědný)

Teoretická hypotéza:

Hypotézou, kterou máme ověřit zda je možno pozorovat vztah druhu vědy k náboženskému přesvědčení, zda přírodní nebo humanitní vědci mají blíže k víře v Boha.

Operacionalizace:

V první fázi zjistíme obecné informace o vzorku respondentů a následně ověříme svoji hypotézu.

Indikátory základního výzkumu:

- dosažené akademické vzdělání
- věk
- pohlaví
- druh vědeckého oboru
- příslušnost k církvi
- vztah k náboženstvím (škála bodů 1 - minimum až 5 - maximum, 0 bez odpovědi)
- pozitivně přijímané náboženské skupiny
- negativně přijímané náboženské skupiny

Pracovní hypotéza:

Předpokládáme, že míra závislosti vědního oboru na náboženské smýšlení by měla inklinovat k slabému či nulovému Z indexu, protože náboženské přesvědčení je nezávislé na vědeckém poznání. Kladné či záporné důvody budou zřejmě odlišné růzností oborů, nebudou mít ale vliv na celkové chování akademiků.